

PRZYPISY

36. Mowa o Stanisławie Kauziku (1891-1959). Ekonomista, polityk, działacz społeczny. Członek delegacji polskiej do rokowań o traktat w Rydze (1920-21). Szef Biura Prezydialnego Min. Skarbu (1923-25). W czasie II wojny w Warszawie, dyrektor Dept. Informacji w Delegaturze Rządu (pseud. Dołęga, Modrzewski). Udział w Powstaniu Warszawskim. potem na emigracji w Londynie.
37. Było to prywatne mieszkanie gen. Żeligowskiego w domu na tyłach Komendy Miasta na ówczesnym Placu Saskim, na rogu Królewskiej i Krakowskiego Przedmieścia. Gen. Żeligowski ustąpił je Piłsudskiemu, który tam mieszkał przez parę dni.
38. Bartel Kazimierz (1882-1941) matematyk, szef kolejnictwa wojskowego (1918-19), minister kolei (1919-20), poseł na Sejm (1922-29), pięciokrotny premier i dwukrotny wicepremier, senator (1937-39), prof. Politechniki Lwowskiej, zamordowany przez Niemców we Lwowie.
39. Po swej odmowie na wybór Zgromadzenia Narodowego, Piłsudski wysunął kandydatury Zdzisława Lubomirskiego, Artura Śliwińskiego, znanego historyka i byłego premiera, oraz Mariana Zdziechowskiego, profesora uniwersytetu w Wilnie. Gdy te kandydatury wzbudziły zastrzeżenia, premier Bartel wysunął kandydaturę Ignacego Mościckiego, Piłsudski je przyjął.
40. Kościatkowski-Zyndram, Marian (1892-1946). Służba w POW (Komenda Naczelna i Oddziały Lotne) (1914-15), ppor. I Brygady Leg., POW (1916-18), mjr wojsk polskich, poseł na Sejm (1922-25, 1928-30, 1935-39), minister spraw wewn. (1934-35), premier (1935-36), min. Opieki Społecznej (1936-39). Po II wojnie na emigracji w Londynie.
41. Ignacy Mościcki został wybrany prezydentem RP 1 czerwca w drugim głosowaniu, uzyskując 281 głosów przeciwko Adolfowi Bnińskiemu (200 głosów) i 63 głosy nieważne.

1926r.

290

42. Rataj Maciej (1884-1940) publicysta, działacz ludowy, nauczyciel. Członek Polskiego Stronnictwa Ludowego "Wyzwolenie", potem "Piast", poseł na Sejm (1919-30), minister oświaty (1920-21), marszałek Sejmu (1922-28), po zabójstwie Prezydenta Narutowicza głowa państwa. W czasie okupacji brał udział w kierowniczych ośrodkach państwa podziemnego. Rozstrzelany przez Niemców w Palirach pod Warszawą.

43. Ossowski Stefan (1874-1936) inżynier, przemysłowiec. Asystent^m Szkoły Politechnicznej we Lwowie, od 1902 przebywał w Szwajcarii do 1907, tam poznał I. Mościckiego. Prowadził Fabrykę Związków Azotowych w Borach pod Jaworzniem (patenty Mościckiego), minister Przemysłu i Handlu (1922-23), członek Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego (1924-27).

44. Narutowicz Gabriel (1865-1922) inżynier, profesor na politechnice w Zurichu (1907-19), wybitny naukowiec w zakresie budownictwa hydroenergetycznego, minister Robót publicznych (~~1920~~ 1920-22), spraw zagranicznych (1922), prezydent RP (1922) zamordowany przez E. Niewiadomskiego 16.XII.1922r.

45. Kwiatkowski Eugeniusz (1888-1974) inżynier chemik, działacz społeczny. Służba w Legionach, dyrektor Państw. Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie (1923-26), minister przemysłu i handlu (1926-30), jeden z organizatorów portu w Gdyni i rozwoju floty handlowej. Dyrektor Fabryki Związków Azotowych w Mościcach. Poseł na Sejm (1928-30, 1938-39), minister skarbu (1935-39). Współtwórca Centr. Okręgu Przemysłowego (COP). W czasie wojny w Niemczech, powrót do Polski w 1945. Autor wielu prac z dziedziny gospodarczej.

46. Zwiłocki Tadeusz (1889-1929), służba w Legionach, potem w armii gen. Hallera, w Polsce ukończył wojenny kurs Szkoły Sztabu Gen. (1919) jako mjr.dypl. Brał udział w sztabie armii rezerwowej gen. Sosnkowskiego (1920). Uzyskał tytuły inżyniera i ~~inżyniera~~ ^{doktora} na Politechnice we Lwowie. Dyrektor Naczelny Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie.

47. Składkowski Felicjan Sławoj (1885-1962) lekarz, generał. Od 1905r. członek PPS, służba w I bryg. Leg. jako lekarz, POW w Zagłębiu, w wojsku organizator Minister Spraw Wojskowych sanitariatu. (1926-29), wiceminister spraw wojsk. Poseł na Sejm (1930-39), szef Administracji Armii, premier (1936-39). Autor szeregu wspomnień, od 1939 na emigracji na Bliskim Wschodzie i w Londynie.
48. Woldemaras Augustinas (1883-1944) polityk litewski, premier (1918, 1926-28), minister spraw zagr. (1918-19). Od 1929 r. usunięty od rządów.
49. Hlond August (1881-1948) prymas Polski, biskup diecezji katowickiej (1925), arcybiskup gnieźnieński-poznański (1926), kardynał (1927). W czasie II wojny przebywał w Rzymie i we Francji, tam aresztowany w 1944r. przez Niemców, zwolniony w 1945 przez Amerykanów, powrócił do Polski obejmując archidiecezję warszawską (połączoną z gnieźnieńską).
50. Niezabytowski Karol (1865-1952) działacz w organizacjach ziemiańskich ~~na~~ w Mińszczyźnie, członek Rady Państwa w Petersburgu (1911-12), czynny w konserwatywnej Organizacji Zachowawczej Pracy Państwowej, minister rolnictwa (1926-29), senator (1928-30). Od 1939 na emigracji w Londynie.
51. Bniński Adolf (1884¹/1942) działacz polityczny, kandydat na stanowisko prezydenta RP w 1926r., senator (1935-38), prezes Akcji Katolickiej, działacz związku konserwatystów (1937-39). W czasie wojny delegat rządu w Londynie do akcji podziemnej w kraju, rozstrzelany przez Niemców.
52. Drzymała^{Wojciech} Michał (1857-1937) chłop z Wielkopolski, prowadził spór z rządem pruskim o ziemię, którą nabył od osadnika niemieckiego (1904). Władze pruskie odmówiły mu prawa budowy domu, wówczas Drzymała zamieszkał w wozie (sławny wóz Drzymały). Sprawa Drzymały trwała szereg lat jako symbol walki z germanizacją polityką Prus w tych czasach.

53. Okoniewski Stanisław (1870-1944) biskup chełmiński (1925), bronił języka polskiego w czasie strajku dzieci w Prusach (1906), skazany na więzienie (1907). Niezwykle aktywny w pracy społecznej na Pomorzu. W czasie II wojny przebywał w Rumunii, Rzymie, Hiszpanii i Portugalii, gdzie zmarł. ~~Rzeczona~~ Odznaczony wielką wstęgą Polonia Restituta (1936) i Krzyżem Niepodl. (1934).
54. Młodzianowski Kazimierz (1880-1928) artysta malarz, generał. Legiony (I Br.) (1914-17), komendant Szkoły Podchorążych (1919-24), wojewoda poleski (1924-26), minister spraw wewnętrznych (1926), wojewoda pomorski (1926-28).
55. Solarz Ignacy (1891-1940), publicysta, działacz w ruchu ludowym, wybitny pedagog i popularyzator, twórca uniwersytetu ludowego w Szycach, działacz - wraz z żoną - w organizacjach "Siew" i "Wici". Zamordowany przez Niemców.
56. Kubina Teodor (1880-1951) biskup, prowadził żywą działalność społeczną na Pomorzu przed 1914r. Od 1917 w Katowicach, gdzie działał w pracy narodowej, należał do Naczelnej Rady Ludowej (1920), redaktor pism katolickich. Biskup częstochowski od 1925r., gdzie spędził ^{okres} ~~okres~~ okupacji niemieckiej (1939-45.) Utrzymywał kontakt z Delegaturą Rządu na emigracji na Kraj. Wybitny działacz katolicki i społeczny.
57. Małachowski Stanisław (1882-1971) oficer armii rosyjskiej, w 1917r. działał w Związkach Wojskowych Polaków w Rosji, potem w 4 dyw. polskiej na Kubaniu. Udział w wojnie 1919-20 jako dca 10 dyw. piech. Generał 1924r. D-ca Okręgu Korpusu Łódź (1927-34), poczem stan spoczynku. W 1939r. zastępca d-cy Twierdzy Modlin. Niewola niemiecka, poczem pobyt we Francji i w Chile, gdzie brał udział w ~~życiu~~ życiu Polonii i gdzie zmarł.
- 58 ~~58~~. Bandurski Władysław (1865-1932) biskup, sufragan lwowski ~~1906~~ (1906), wybitny kaznodzieja, nieoficjalny kapelan Legionów, współpracował z NKN, odwiedzał oddziały na froncie. Zrzekł się sufraganii lwowskiej, od 1920r. przebywał

w Wilnie. Odznaczony Virtuti Militari.

59. Kwaśniewski Mikołaj (1871-1940) lekarz, pułkownik, aresztowany parokrotnie przez władze rosyjskie przed I wojną. Członek PPS, lekarz I Brygady Legionów, internowany w Beniaminowie. Lekarz w wojsku polskim (1918-26). Wojewoda tarnopolski (1927-28), krakowski (1928-35), potem poznański. Senator (1935-38). Aresztowany przez Niemców, zginął w Oświęcimiu.

60. Wróblewski Stanisław (1868 - ?) generał, oficer armii austriackiej, w wojsku polskim szef depart. MSWojsk. (1921-24), dowódca 7 dyw.piech. (1924-25), dowódca Okręgu Gen. V Kraków.

61. Marchlewski Leon Paweł (1869-1946) chemik, profesor i rektor Uniw. Jagiell. wybitny uczoney, autor wielu prac. Członek Rady Naczelnej PSL "Piast", senator ~~książ~~ (1930-35).

62. Götz-Okocimski Jan (1864-1931) przemysłowiec i polityk konserwatywny. Poseł do Rady Państwa w Wiedniu (1892-1918), poseł na Sejm Galicyjski (1901-18), prezes Koła Polskiego w Wiedniu (1917-18). Poseł na Sejm (1919-21) i senator (1928-30) z listy BBWR. Wybitny przemysłowiec, właściciel browaru Okocimskiego ~~z~~, największego w Polsce. Zajmował wiele naczelnych stanowisk w przemyśle polskim.

63. Sapieha Adam Stefan, ksiądz (1867-1951), od 1912 biskup krakowski, od 1925 - metropolita, 1946 - kardynał. W czasie okupacji niemieckiej związany z akcją podziemną.

64. Rozwadowski Jan Michał (1867-1935) językoznawca indoeuropeista, członek Ligi Narodowej (od 1905r.), członek NKN (1914), Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu (1917), profesor uniw. Jagiellońskiego, prezes Polskiej Akademii Umiejętności (1925-29). Wybitny naukowiec o światowej sławie.

65. Mond Bernard (1887-1957) generał. Studia prawnicze we Lwowie, oficer armii austr. w niewoli rosyjskiej, skąd uciekł. Obrona Lwowa (1918), d-ca baonu 6 ppleg. (1919-20), inne dowództwa aż do ~~dyw~~ 6 dyw.piech. w kampanii wrześniowej. Obozy

niemieckie (Murnau), powrót do Polski 1946.

66. Grażyński Michał (1890-1965) historyk i polityk, członek POW na Górnym Śląsku, udział w trzech powstaniach śląskich na naczelnych stanowiskach. Wojewoda śląski (1926-39), przewodniczący Związku Harcerstwa Polskiego (1931-39). Od 1939r. na emigracji w Londynie, gdzie bierze czynny udział w życiu politycznym.

67. Zajac Józef (1891-1963). Generał. Studia filozoficzne w Krakowie. Legiony, potem II Korpus na Wschodzie, armia gen. Hallera we Francji. Szef Oddz. I Sztabu Generalnego (1922-26), d-ca 23 dyw. piech, p.o. d-cy Okregu Korp. V Kraków (1926-36). Inspektor Obrony Powietrznej. Po kampanii wrześniowej zastępca d-cy I Korpusu w Szkocji, d-ca wojsk polskich na Bliskim Wschodzie. Osiedlił się w Kanadzie.

68. Lisiecki Arkadiusz (1880-1930) biskup, działacz polityczny i społeczny, historyk. Członek Ligi Narodowej przed 1905r. Prowadził akcje niepodległościową w czasie I wojny jako łącznik między Kołem Międzypartyjnym w kraju i kołem politycznym w Szwajcarii. Poseł do sejmu pruskiego (1917). Członek Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu. Biskup śląski (1926). Autor wielu prac naukowych z dziedziny historii kościoła.

69. Sławek Walery (1879-1939) ur. na Ukrainie, praca w PPS od 1900r. Członek Centralnego Komitetu Robotniczego, Organizacji Bojowej, udział w akcji pod Bezdanami, kilkakrotnie więziony przez Rosjan. Członek Związku Walki Czynnej, Zw. Strzeleckiego, służba w Legionach i POW, aresztowany przez Niemców 1917-18. W wojsku płk.dypl. Poseł na Sejm, prezes Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, dwukrotny premier, marszałek Sejmu (1935). Zmarł śmiercią samobójczą.

70. Witos Wincenty (1874-1945) polityk, działacz ludowy, poseł do sejmu galicyjskiego (1908-14), do parlamentu austriackiego (1911-18). Członek NKN (1914-18). Poseł na Sejm (1919-33). Trzykrotny premier (1920-21, 1923, 1925). Jeden z organizatorów Centrolewu (1930). Więzień Brzeski (1930), skazany na 1 1/2 roku więzienia, udał się do Czechosłowacji (1933). W 1939 powrót do Polski, aresztowany przez Niemców (1939-40).

(X) Wiceprezes S. L.
"Piast" (1913-18),
prezes (1918-39)

71. Świtalski Kazimierz (1886-1962) polityk, praca w Związku Walki Czynnej, Zw. Strzeleckim, Legiony, jeden z najbliższych współpracowników Piłsudskiego, mjr. w wojsku polskim. Minister Oświaty (~~1928~~ 1928-29), premier (1929), wojewoda krakowski (1935-36), poseł na Sejm (1930-35), marszałek Sejmu (1933-35), senator i wicemarszałek Senatu (1935-39). Niewola niemiecka (1939-45), powrót do kraju, więzienie polskie (1948-56).

72. Raczkiewicz Władysław (1885-1947) polityk, adwokat w Mińsku, wojsko-rosyjskie, ~~współtwórca~~ współtwórca i prezes Naczelnego Polskiego Komitetu Wojskowego w Rosji. Minister spraw wewnętrznych (1921, 1925-26, 1936), wojewoda nowogródzki (1921-24), wileński (1926-30), krakowski (1935) i pomorski (1936). Senator, marszałek Senatu (1930-35), prezes Światowego Związku Polaków z Zagranicy (1934-39). Prezydent RP na emigracji (1939-47).

73. Matuszewski Ignacy (1891-1946) oficer i publicysta. W I wojnie w wojsku rosyjskim, udział w formowaniu oddziałów polskich w Rosji i służba w I korpucie gen. Dowbor-Muśnickiego oraz w POW na Ukrainie (1918). W wojsku polskim płk. dypl. szef Oddz. II Sztabu Gen. Attaché wojsk. w Rzymie (1924-26), dyrektor Depart. w Ministerstwie Spraw Zagr. (1926-28), poseł w Budapeszcie (1928-29). kierown. Ministerstwa Skarbu (1929-31). Redaktor "Gazety Polskiej" (1931-36), prezes Dyrekcji Tow. Kredytowego Miejskiego w Warszawie. W czasie II wojny uratował zasoby złota Banku Polskiego, przewożąc je do Francji. Potem praca pisarska w Nowym Jorku (od 1941r.), krytykująca działalność polityczną rządu gen. Sikorskiego i współdziałał w zorganizowaniu Komitetu Narodowego Amerykanów Polskiego Pochodzenia i Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku.

74. Piłsudski Jan (1876-1950) działacz społeczny, prawnik, sędzia w Wilnie (1920), poseł na Sejm (od 1928), minister skarbu (1930-32), wiceprezes Banku Polskiego. Aresztowany przez bolszewików w Wilnie 1939, przebywał w więzieniu do ~~1941~~ 1941r., potem na emigracji w Londynie.

74-a. Starzyński Stefan (1893-1943 ~~1943~~). Ekonomista, polityk, żołnierz I bryg. Legionów, potem POW. Sekretarz Generalny Komisji Mieszanych Reewakuacyjnej i Spe-

cialnej w Moskwie powołanej traktatem Ryskim (1921-24). Wiceminister Skarbu (1929-32), wiceprezes Banku Gospodarstwa Krajowego (1932-34), poseł na Sejm (1930-33). Prezydent miasta Warszawy (1934-39), gdzie bohatersko sprawował swój urząd podczas okupacji niemieckiej, aresztowany 27.X.1939, zamordowany w jednym z obozów koncentracyjnych. Autor szeregu prac ekonomicznych.

75. Koc Adam (1891-1969) członek Zw. Walki Czynnej i Zw. Strzeleckiego, założyciel POW w Warszawie (1914), oficer I Bryg. Leg. Komdt Naczelny POW (1917-18), d-ca dyw. ochotniczej (1920), płk. dypl. Redaktor "Gazety Polskiej", poseł na Sejm (1928-38), senator (1939). Wiceminister skarbu, prezes Banku Polskiego, szef Obozu Zjednoczenia Narodowego (1937). Minister skarbu rządu na emigracji, potem przebywał w Anglii i Nowym Jorku.

76. Zawadzki Władysław (1885-1939) ekonomista, profesor uniw. w Wilnie (1919-31) i Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, minister skarbu (1932-35). Autor szeregu prac ekonomicznych.

77. Rose Adam (1895-1951) ekonomista, profesor Wyższej Szkoły Handlowej, wiceminister rolnictwa, potem przemysłu i handlu, autor wielu prac z dziedziny ekonomicznej.

78. Jędrzejewicz Janusz (1885-1951) polityk, pedagog, pisarz. Służba w POW i Legionach (1914-17), dyrektor szkół średnich, mjr w wojsku polskim, poseł na Sejm (1928-35), wiceprezes BBWR. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (1931-34), twórca ustawy o ustroju szkolnictwa, twórca Polskiej Akademii Literatury. Premier (1933-34), senator (1935-38). W czasie II wojny na emigracji na Bliskim Wschodzie i Londynie.

79. Gruber Henryk (1892-1973). Służba w Legionach, w 1920r. w wojsku polskim, potem w Ministerstwie Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń, 1921-28). Twórca i prezes Pocztovej Kasy Oszczędności (PKO) (1928-39). W początkach ~~xxx~~ II wojny we Francji, od 1940r. w Buenos Aires.

80. Staniawicz Witold (1888-1966) ekonomista rolny. Profesor politechniki we Lwowie (do 1931r.), prof. uniwersytetu w Wilnie (1931-39), rektor (1933). Minister reform rolnych (1926-30), poseł na Sejm. Prof. Uniw. w Poznaniu (od 1946r.) i Wyższej Szkoły Rolniczej. Autor wielu prac z zakresu polityki agrarnej.

81. Fudakowski Kazimierz. prezes Rady Naczelnej Organizacji Ziemiańskich, prezes Centr. T-wa Rolniczego, a następnie Centralnego T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych.

82. Wachowiak Stanisław (1890-1972), ekonomista i działacz polityczny w ~~Warszawie~~ Poznańskim, redaktor pism polskich w ^eWstfalii, członek Rady Ludowej Inowrocławia (1919), działacz Narodowego Stronnictwa Robotniczego i Narodowej Partii Robotniczej w Wielkopolsce, poseł na Sejm (1920-24), Wojewoda pomorski (1924-26), dyrektor Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu (1926-29). Po 1939r. emigracja ~~do Am~~ ^w Anglii, Irlandii i Brazylii.

83. Ratajski Cyryl (1875-~~1942~~ 1942). Adwokat, polityk, prezydent Poznania ~~kt~~ (1922-24, 1925-34), minister spraw wewnętrznych (1924-25), członek Stronnictwa Pracy. W czasie wojny pierwszy Delegat Rządu na Kraj (1940-42). Zamordowany przez Niemców.

84. Józewski Henryk (1892 - ^{wydział matematyczny}) Ukończył uniwersytet ^{Artysta-malarz} w Kijowie. W czasie I wojny służba w POW, komendant naczelny na Ukrainie (KN3). Do Polski wrócił w 1920r., był wiceministrem spraw wewnętrznych w rządzie Petlury. W 1926r. w Prezydium Rady Ministrów, szef gabinetu premiera (1927-28). ¹Wojewoda wółyński (1928-38). W tym czasie przejściowo minister spraw wewnętrznych (1929-30). Wojewoda łódzki (1938-39).

85. Poniatowski Juliusz (1886 -1975) polityk, ekonomista, podczas I wojny służba w POW i I Bryg. Legionów, członek konwentu ^A, Współzałożyciel Polskiego Stronnictwa Ludowego "Wyzwolenie" (1915). Minister rolnictwa (1920-21), 1934-39), poseł na Sejm (1919-27), wicemarszałek Sejmu. ^{Wizytator} ~~Rufator~~ Liceum Krzemienieckiego (1927-34). ¹Polityk na emigracji w Londynie i Francji, powrócił do Polski w 1957r.

872

1298

86. Beczkowicz Zygmunt (1887 -) zastępca wojewody stołecznego (1919), potem wojewoda warszawski (mazowiecki), nowogródzki, wileński, poseł na Łotwie (1933 - 35), senator (1935 - 39).

87. Zaleski August (1883 - 1972). Polityk, studiował historię na uniwersytecie warszawskim i w London School of Economics. W czasie I wojny działalność w Londynie na rzecz J. Piłsudskiego i Legionów. Chargé d'affaires w Szwajcarii (1919), poseł w Grecji (1920), dyrektor depart. politycznego w MSZ (1920-22), poseł we Włoszech (1922-26), minister spraw zagranicznych (1926-32). Prezes Banku Handlowego (1933-39). W czasie II wojny na emigracji minister spraw zagranicznych, potem szef Kancelarii Cywilnej Prezydenta Raczkiewicza, prezydent RP w Londynie (1947-72).